

Hemmelige tjenester

Tvilsom jus
i Stortinget

Av stortingsrepresentant
Fridtjof Frank Gundersen (fr.p.)

Stortinget har som kjent betrodde et eget kontrollutvalg under ledelse av Senterparti-mannen Per N. Hagen å føre kontroll med de hemmelige tjenester. I sin rapport skriver kontrollutvalget ting som tyder på svak juridisk ekspertise.

Utvalget bygger på feilaktige juridiske premisser når det hevder at Overvåkingstjenesten ikke hadde lovhjemmel for sin etterforskning av Berge Furre. Kontrollutvalget skriver i sin rapport:

«Utvalget vil bemerke at man selv sagt er oppmerksom på at politilov, straffeprosesslov og påtaleinstruks gjelder for Overvåkingstjenesten, som er en del av politiet. Men det er viktig å presisere at det også etter straffeprosesslovens § 224 første ledd kreves at det foreligger mistanke om straffbart forhold selv om det ofte ikke er på det rene hvem som har forøvet den straffbare handling det dreier seg om. Bare ved brann og andre ulykker kan det foretas etterforskning selv om det ikke er grunn til mistanke om straffbart forhold, jfr. paragrafens annet ledd.»

Det er en misforståelse når utvalget tolker § 224 annet ledd antitetisk, dvs. at etterforskning uten grunn til mistanke bare kan iverksettes ved brann og ulykke.

Dersom bestemmelsen skulle være slik å forstå, ville store deler av politiets arbeide være ulovlig, f.eks. etterforskning i MC-miljøer. Tilsvarende gjelder etterforskning i tilknytning til bombetrusler. I slike tilfeller vil det ofte ikke foreligge mistanker om konkrete straffbare forhold. De aller fleste bombetrusler er uten reelt innhold. Likevel kan politiet ha rimelig grunn til å undersøke om trusselen er reell.

Kontrollutvalget skriver videre:
«Som foran nevnt har Overvåkings-sjefen – med tilslutning av statsadvokaten – hevdet at straffeprosesslovens § 224 første ledd gir adgang til etterforskningsskritt mot bestemte perso-

ner uten at det foreligger rimelig grunn til mistanke om straffbart forhold. Utvalget vil reservere seg mot denne forståelse av bestemmelsen. I det foreliggende tilfelle dreier det seg om at personer som gjennom årrekker har vært i overvåkingstjenestens søkelys, trekkes frem igjen etter opp til 20 års passiv tilværelse i arkivene. Det dreier seg m.a.o. om *gjenopptagelse* av innstilt straffeforfølgning, jfr. påtaleinstr. § 17-5, uten at det foreligger konkret mistanke om aktuelt straffbart forhold og uten at det kan påvises nye «bevis av vekt», jfr. strpl. § 74 første ledd. Utvalget vil for sitt vedkommende uttrykke tvil om en slik fremgangsmåte er hjemlet i gjeldende rett.»

Her viser altså utvalget til strpl. § 74 første ledd, hvor det heter: «Er forfølgning mot en siktet innstilt på grunn av bevisets stilling, kan den tas opp på ny dersom det senere blir oppdaget bevis av vekt.» Som man ser, er denne bestemmelsen bare relevant dersom noen har vært *siktet* i saken. Det har ikke vært tilfellet med Berge Furre. Utvalgets henvisning til § 74 må derfor bygge på en misforståelse.

Innvendingen om manglende lov-hjemmel for etterforskningen er altså grunnløs.